

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Bvlla [Bulla] Decimi Leonis, contra errores Martini Lutheri, & sequacium

Hutten, Ulrich von

[Straßburg], [1520]

VD16 K 277

urn:nbn:de:bsz:31-64699

78 A

20376 *RM*

78 A 20376 RH

coll. qdt. 21 unv. Bl., 1 weip. Bl.

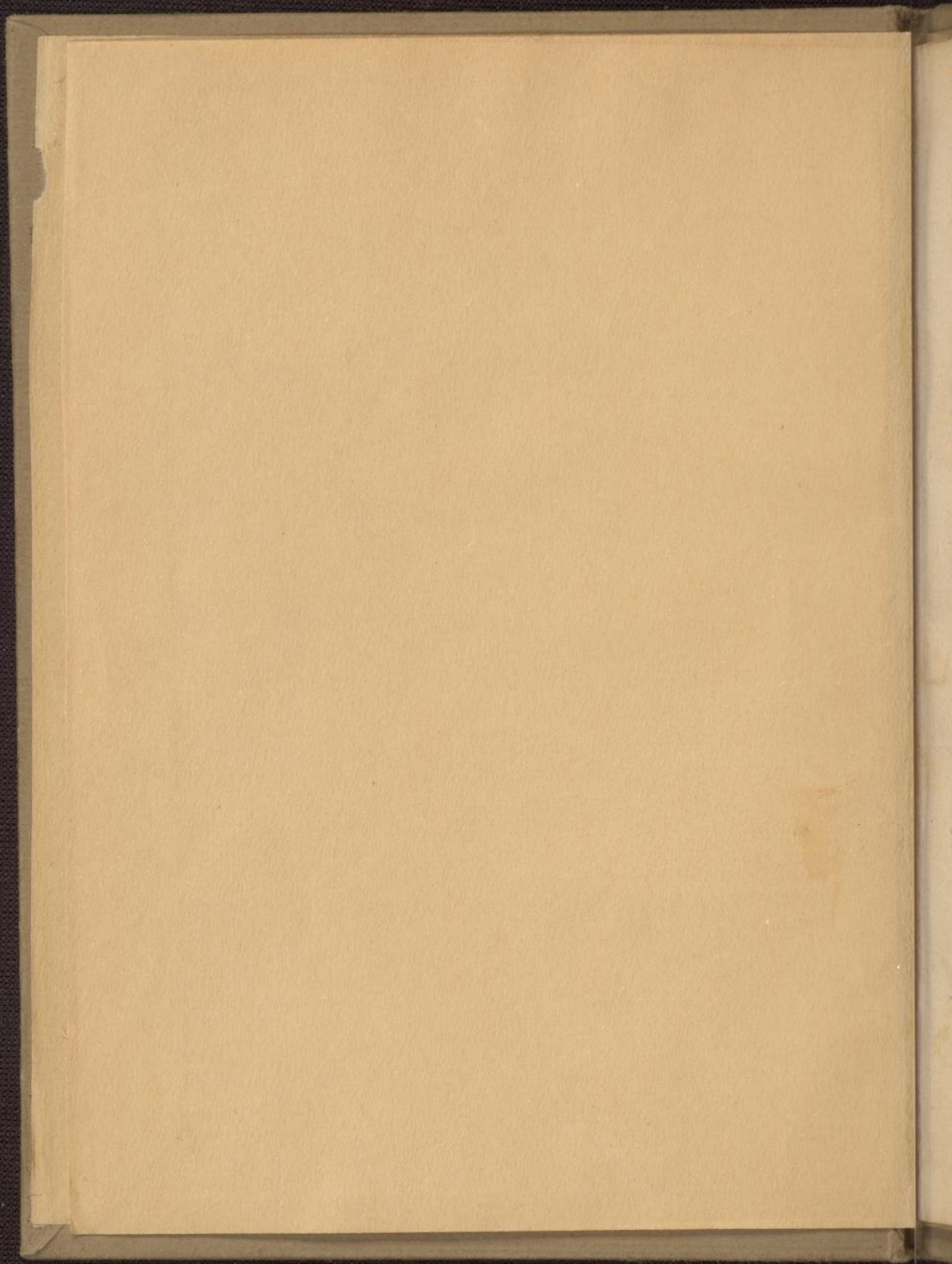
U. v. Hutten

(Strasburg, Joh. Schott, 1520)

D. F. Strauß, Hutten. Inselverlag 1914 S. 311 ff.

26

BULLA
Decimi Leonis, contra errores Martini
Lutheri, & sequacium.

Astitit Bulla a dextris eius, in vestitu

deaurato, circumamicta varietatibus.

Vide lector, opere precium est. Adfici-
ris. Cognosces qualis pastor
sit Leo.

[1520]

ak

78 A 20376 RH

Ulrichus de Hutten^x Eques, Germanis omnibus Salutem.

Ecce vobis Leonis Decimi Bullam, viri Germani, qua remergentem ille veritatē Christianā remorari conatur, quā respiranti longa tandē cōpessione, libertati nře, ne vires recipiat, ac plane reuiuifcat, obijcit & opponit. Cui nos talia molienti nō obfistimus: aut publico consilio, ne longius peruadat, neue aliquid, pro hominis irrequieti cupiditate & audacia efficiat, multo ante cauemus. Quælo vos per immortalem Christum, quando opportunum magis tempus fuit, quando melior occasio dedit se aliquid Germano dignum nomine gerendi: Omnia videtis eo tendere, ut spes sit quanta nunquā prius, extinctum iri hanc tyrannidem, isti morbo medicinā adfuturam. Quod audete tandem, ac perficite. Non Lutherus agitur hoc in negotio, sed ad omnes p̄tinet, quicquid est. Nec in unum quempiā hic stringitur gladius, sed publice oppugnamur. Nolunt reclamari suę tyrannidi, suas fraudes detegi nolunt, suosq; aperiri fucos, suo furori obfisti. suę grafsaturę impedimētum fieri. Hoc ip̄m est quod indignantur, quodq; fremunt usq; adeo, ut se minime decore agant ibi. Quod manifeste videntes vos, quid tandem ageris: quod consilium inibitis: Me quidem si audieris, Germanos esse vos meminertis. Quę una commonitio satis esse debet, ut hęc vindicetis. Ego nūc vestro & cōmuni nomine periclitor, sed libenter. Primum enim facti conscius mihi sum pulcherrimi. Deinde non spero iam, sed pro certo habeo etiā oēs vos eadem aliquando aufuros mecum. Hęc vero Bulla ut publicaretur nūc, author fui, ob id, ut cum legeretis, facile ab una disceretis omnes. Valet.

BVLLA LEONIS IN LVTH

¶ Prius quam te audiamus Sanctissime, huius memineris Apostolici quod ad Philippenses scribitur. Ne quis vos seducat ullo modo. Quoniam non adueniet Dominus, nisi venerit defectio prius, & reuelatus fuerit homo ille scelerosus, filius perditus, qui est aduersarius: & effertur aduersus omnem qui dicitur Deus, aut numen adeo, ut in templo dei sedeat, ostentans se quasi deum.

Habes: Incipe Bullam.

LEO Episcopus, seruus seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriã. ^a Exurge domine, & ^b iudica causam tuã: memor esto

Improperiorum tuorũ, eorum quę ab ^c in-

Statim ad maledicta vertit se, atq; hic ille est Leonis rugitus quo de Sophonias ppheta manifeste dicit, & multa sibi diuus Hieronymus liberrime loquitur.

spicientibus fiunt tota die. ^d Inclina aurem

tuam ad preces nostras: quoniam surrexe-

runt ^e vulpes quęrentes ^f demoliri vineam

Tu autem ubi pecuniam a Germanis cotidie emũgis, sic te habes, ut qualibet vulpecula fraudulentior videaris. Tantum a leonina magnitudine, ad humilẽ & te indignam deflectis astutiã. Quod si talionem tibi nos redere coges, poterimus & nos dicere, non vulpem iã te, sed asperius adhuc lupũ Arabiæ vespertinũ, quod muna capis, & iustitiam vendis: ut in te propheticũ illud exclamare cõueniat. Ve pastorib; q; dispersũt & lacerãt.

cuius tu torcular calcasti solus: & ascensu-

rus ad patrem, eius curam, regimen & ad-

ministratiõẽ ^g Petro tanquã capiti, & tuo

vicario, ^h eiusq; successoribus, instar ⁱ triũ

Iam statim nõ audit te Christus. Meritis enĩ qd o dit ille.

phantis Ecclesię, commisisti: ^θ extermina-

Imo tu faciebas hoc Decime, & tu ille eras ferus leõ, ob

Quid imperas igitur. & tãto cũ fastu dominaris?

^a Exurget, sed vide ne magno tuo malo.

^b Iudicabit in magna expectatione nostra.

^c Ah non inspicit.

^d Faceret, si quã peteres.

^e Viri fortes.

^f Expurgare.

^g Vide ubi fundet tyranidem.

^h Multa hic monendus eras, si vacaret.

ⁱ Triumphans Ecclesia,

O bellum commentum.

I N L V T H E R V M

idq; decreuimus oppugnare te.

Petrū Symon inuocat.

re nititur eam aper de silua, & singularis fe-
rus depascit eam. Exurge^a Petre, & ppa

a Sed prius ipm audi dicentē tibi. Pascite quantū in vo-
bis est gregem Christi, curam illius agentes non coacte,
sed volentes: non turpiter affectantes lucrum, sed pro-
penso animo, neq; ceu dominium exercentes aduersus
cleros, sed ut sitis exemplaria gregis.

storali cura prefata, tibi (ut prefertur) diu-
nitus demadata, intende in causam sanctę

b Tu dicis. nos haud a-
gnosчимus.

c Romanam dic, an uni-
uersalem Christi?

Romanę Ecclesię, b matris omnium eccle-
siarū, ac fidei magistrę, c quā tu iubēte deo
tuo sanguine consecrafti: contra quam, si-
cut tu præmonere dignatus es, insurgunt

d Imo cōtra tua menda-
cia veritatis adsertores.

e Te enim perdent, ob-
pessima tua merita.

f In te hoc omen Christi⁹
vetat.

g Teq; aduret.

h Futurę securitatis inci-
tamentū, publicū, & exi-
mie oportunum, bonū.

i Salutari medicina re-
fertum.

d magistri mendaces, introducētes sectas
e perditionis f sibi celerē interitū superdu-
cētes: quorū g lingua ignis est, h inqetū ma-
lum, plena i veneno mortifero: qui celum
amarum habentes, & contentiones in cor-
dibus suis gloriāntur, & k mendaces sunt
k Ne calūniare, i mo veritatem nos aduersus tuam op-
pressionem tuemur.

aduersus veritatē. ^l Exurge tu quoq; quæ-
sumus Paule, qui eam tua doctrina, ac pa-

l Exurget, etiā pro te contra inimicos tuos, si cum else
velis episcopus, talis sis qualē ipse eē voluit, inculpatus,
irreprehensibilis, tanq; dei dispensator, non præfactus,
non iracundus, non turpiter lucro deditus, bonarum re-
rum studiosus, ut quęras non quę tua sunt, sed aliorū,
& huiusmodi: ut potens sis exhortari, secundū doctrinā

B V L L A L E O N I S

fanam, & contradicentes conuincere.

ri martyrio ^a illuminasti, atq; illustrasti. Iam enim surgit nouus ^b Porphyrius: qui sicut

^b Nihil minus q̄ Porphyrius. Nam hic Euangeliū Christi prædicat, ille impiè oppugnabat.

ille olim factos Apostolos iniuste momordit, ita hic ^c sanctos Pontifices prædecessores nostros contra tuā doctrinam eos nō obsecrādo, sed increpando ^d mordere, lacere

rare, ac ubi causę suę ^e diffidit, ad ^f cōiicia accedere nō veretur, s̄ more hereticorum:

^g Imo Christi, cuius est hoc. Veli vob. duces cæci. & hoc. Veli vobis hypocr. & serpent. p̄genies viper. &c. Licet ne igitur, corripere te q̄q; toties, tamq; fœde labeatem:

quorum (^h ut inquit Hieronymus) ultimū præsidium est, ut cū conspiciant causas suas

damnatum iri, incipiant virus serpentis lingua diffundere: & cum se ⁱ victos conspiciant, ad contumelias prosilire. Nam licet

hæreses esse ad exercitationē fidelium, tu dixeris optere, ^k eas tamen ^l ne incrementum accipiant, neue vulpeculę coalescāt, in

ipso ortu, te intercedēte, & adiuuāte ^m extingui necesse est. ⁿ Exurgat deniq; omnis sanctorū, ac reliqua uniuersalis ^o Ecclesia,

cuius vera sacrarū literarum interpretatio ne ^p posthabita, quidā, quorū mentē q̄ pater mendacij excæcauit, ex veteri hretico:

^a Posteriores vero sua perfidia, suisq; sceleribus denigratā et cōmaculatam reddiderunt.

^c Nequā prestigiatoreſ rapaces lupos, & deuoratores dominici gregis.

^d Etia p̄mire oportuit.

^e Diffidit vero. q̄ tā bonam habet. ut te ad metū iā adegerit. Aut p̄t diffidere q̄ veritatis causā agit.

^f Aequā obiurgationē.

^h Plenus est Hieronymi. O eruditionem.

ⁱ Hui, victos.

^k Paulum erudit.

^l Id est, ne tuo lucro detri mentum adferant.

^m Ne interfice simplices colūbas, accipit Pontifex

ⁿ Ut cum scelerato malignatiū cōcilio occidas tu

^o Quā tu & sc̄i illi p̄decessores tui aboleuisti iā pene, & perdidisti.

^p Resumpta dic.

^q Rectius Leo diceret, Spiritus sc̄tūs illustrauit.

S B V L L A L E O N I

Nā vos pater ille auaritiæ studio obsecratos ad pessima omnia decernenda & facienda impulit toties iam.

a Aliter quam Pontificū auaritiæ & ambitioni cōueniat.

b Imo publicæ necessitatis. cum tua venia dico.

c Cōtra fieri omnes sani vident abs te hoc.

d Vt nititur in alios trāferre suum crimen. Nā ad huc aliud nihil audiui / mus agentem eum.

e Exurgeret, nisi tu opprimeres. Hoc unū obstat.

g Adhuc nihil orauit quod imperatam vellet. Conscientiam hominis appello.

rum instituto, apud semetipsos sapientes, scripturas easdē a aliter q̄ Spiritus sanctus Desine tu vero; cuius tibi conscius ipse es, in alijs calumari crimen.

flagitet, proprio dumtaxat sensu, ambitionis, aureq; popularis causa (teste Apostolo) interpretantur: imo vero torquent, & adulterant: ita ut iuxta Hieronymum, iā non sit euangeliū Christi, sed hominis, aut quod peius est diaboli. Exurgat inquam præfata Ecclesia sancta Dei, & una cum beatissimis apostolis præfatis, apud deum omnipotentē intercedat: ut purgatis omnium suarū erroribus, eliminatisq; a fidelium Potius, ut abolita pastorum furacitate, & liberato ab ore eorum, ne sit ultra in ecclā ipsis, grege, pascat oues suas ipse in iudicio, & accubare faciat: quodq; perierat requirat, quod confractum erat alliget, quod infirmū fuerat consolidet, quod pingue & forte custodiat. Ut tandē auferatur factio lasciuientium, nec sint pastores qui pascant semetipsos, gregem vero Domini non pascant, sed dispergant & lacerent. Vos enim Leo, vos (o miseria) conuertistis in amaritudinē iudicium, & fructū iusticiæ in absynthium. Vis quod petis impetrare?

finibus heresibus uniuersis, ecclesie sue sanctæ pacem & unitatē conferuare digne. Veh desyderatibus diem Domini. Amos v. Nam tu Leo ubi regnabis, siquādo remergat illa a vobis demersa sanctorū ecclā.

tur.^a Dudum siquidē, quod^b prę animi an
 gustia & merore exprimere vix possum⁹,
 fidedignorum relatu ac fama publica refe
 rente, ad nostrum peruenit^c auditum, imo^c
 vero^d prohdolor, oculis nostris vidimus,
 ac legimus, multos ac varios errores, quos
 dam videlicet iam per^e Concilia, ac pręde
 cessorū nostrorū^f constitutiones damna
 tos, g heresim etiam Gręcorum & Bohe
 micā expresse continentes: alios vero^h re
 spectiue vel hęreticos, vel falsos, vel scan
 dalosos, vel piarum aurium offensiuos, vel
 simpliciū mentiumⁱ seductiuos, k a falsis fi
 i In summa, sanam & orthodoxam opinionē, sed idcir
 co damnandam, quia per huiusmodi doctrinā nō lice
 bit iā ultra varie Germanos diripere nobis. Erudiuntur
 enim n̄, quorum superstitione quadā mirifica, infatuatę
 mentes, facile rapientib. nobis patebant. Quo fit, ut im
 mensum prępediatur nobis lucrum, ita ut metus sit, mul
 tos fame perituros adhuc Romę, etiam ex creauris illis
 nostris. Nos quidem in magna egestate regnabimus.
 dei cultoribus: qui per^l superbam^m curio
 sitatem, n mundi^o gloriam cupientes, con
 tra Apostoli doctrinam, plus sapere volūt
 p quā oporteat: quorum garrulitas (ut q in
 P Quā tibi utile est, tuęq; expedit Curię.
 quit Hieronymus) sine scripturarū autho
 q Hoc ne inquit Hieronymus? Tu vero qd toties Hie
 ronymū allegas? Nonne ut hac adfuta purpura, male

a Attende Romanam
 facundiam.

b Dolore incepti lucri.

c Plane vidisti. siquid un
 quam vides.

d Scimus non sine ma
 gno tuo dolore vidisse
 te, sed ob id veritatem de
 serere non possumus.

e Conciliabula

f Pulchras illas, ac suis di
 gnas authoribus.

g Quales o Chře hereses,

h Expresse, respectiue,
 pulchre, Romane.

k A tua perfidia alienis,
 ob idq; Christo, & ab il
 lo institutę fidei p omnia
 deditis.

m Id est, animosam veri
 tatis curam, & studio pa
 trię pertinaci.

n Christi aio, cū ipse cō
 tra torus mundi sis.

o Fatetur gloriā mane
 re nos si peruincamus, q̄
 nos nihil mouet tamen.

concinatos tuos centones, adornatos reddas? Sed nõ
coheret. Itaq; desiste in friuolo mēdacio sancti viri autho
ritatem prætexere tibi.

a Neq; habere debet, iã
hoc contestamur.

ritate a non habere fidem, nisi viderentur
b peruersam doctrinã, etiã diuinis testimo

c Neq; enim e tuo com
modo, sed ex Christi &
sanctorum sententia.

b Tibi quidẽ puerla semp fuit Euangelica illa, quã nos
sequimur. Neq; em docet te facere q̄ facis flagitiose mltã.
nijs, c male tamen interpretaris, roborare.

d Pontificiã tyrannidis
metus, & supstitiosus Ro
manę tyrannidis cultus.

A quorã oculis d dei timor recessit, huma
ni generis e hoste suggerente, nouiter susci

f Quomodo leues, qui ti
bi q; tã potenti tyrãno,
tã cito graues eẽ ceperũt?
g Id est, quę assaiũ pecu
niã mittebat nobis; alio.
qui barbara & stupida.

e Erras. Neq; enim potest diabolus, cum sit pater men
dacq, suggerere veritatem.

tatos, & nuper apud f quosdam leuiore
s in inclyta natione Germanica seminos.

i Deuoraueratis em, sed
nunc reuometis, & de vẽ
ue vestro extrahet illã de

Quod eo magis dolemus ibi euenisse, qđ
h eandem nationẽ, & nos, & prædecesso

l A collato olim benefi
cio cõmendat se Germa
nis, putans idcirco habe
re obnoxios. O fraudẽ.
n Opportuni videban
tur eni q̄s infatuarent illi.

h Lau dat Germaniam. Hoc unum reddit, toties incom
modo ab se affectã. Itaq; adhuc in spe est reconciliatio
nis. aliter non sic blande palparet.

res nostri i in visceribus semp gesserimus
k charitatis. l Nam post translatur ex Gre

o Tu vero quid agis in
terim ociose pastor, quã
do alios defendendo gre
gi substituis? Aut armis
ec desia. non opimis vitę

k At quę else potest charitas in tali tyrãno: tam fraudu
lenter & subdole, tam violenter & improbe pecuniã ab
amicis exigẽte, suffurãte, emulgẽte, extorquẽte et eripiẽte.
cis m a Romanã ecclesia, n in eisdẽ Germa

m Illa eni transiit seculi Imperia, quo iure dic sodes.
nos Imperiũ, n̄dem prædecessores nostri,

& nos, eiusdẽ ecclesiã o aduocatos, defen
soresq; ex eis semp er accepimus. Quos q
dem Germanos, catholicã veritatis vere

BVLLA LEONIS

exemplis, & sana doctrina defenditur?

a Germanos, constat heresum acerrimos op

b Vtinam fuissent. te enim diu iam expugnassent. Sed maleficis tuorum maiorum prestigijs contigit, ut ad inanes fabulas diuersę hominum mentes, verum dignoscere nequeerit. Quo respicere tãdẽ Christus videtur. Iamq; statim forte, secundũ viam vestrã faciet vobis, & secundũ iudicia vestra iudicabit vos.

pugnatores semper fuisse. cuius rei testes sunt

b laudabiles illę constitutiones **c** Ger-

manorum Imperatorum pro libertate eccle-

sie, proq; expellendis exterminandisq; ex

omni Germania **d** hæreticis, **e** sub grauissimis

pœnis, etiam amissionis terrarum, &

dominiorũ, contra receptatores, vel nõ expellentes, olim editæ, &

f a nostris præde-

f A vobis confirmari oportet, si quid statuunt nostri Imperatores? O indignos hoc munere, qui ad aliorum præscripta imperant.

celisoribus confirmatæ: quę si hodie serua-

rentur, & nos, & ipsi utiq; g hac molestia

g Nos quidẽ carere decreuimus, magno, quęcũq; fortuna sit, animo libertatem inuasuri. Et iam non potestati quidem tuę, sed improbitati resistimus. Tu si nimum cõfidis, esse hic etiã leones memineris, si nõ satis sũ aquilæ,

careremus. Testis est **h** in concilio Constã

h O præclarum concilium, quod nulla publica (ut debuit) libertas, sed vestra (quod pudendum est) tyrannis moderabatur, ut nunc Romæ nescio quid conciliabuli habes, in quo nuper statuerunt tandem Copiistę tui, animam esse immortalem.

tienti Hulsitarum, ac Vuicleuistarum, nec

b

b Quã multa hic dicenda essent: sed parcendum ijs qui posteris ipsi suis non pepercerunt. Dic mihi autem, quã vocas ecclesie libertatem? Et qua illi opus est? Licentiane diripiendi, fraudãdi, omnes iniuria, beneficio neminẽ afficiendi?

c Non degenerabit a virtute maiorum suorum Germania, ne time: quædam etiã emendabit perperam ab illis instituta.

d Atqui non esse reor in Germania hæreticos hodie, nisi quos tu alis in cõmunem perniciem.

e Satis gratificati tibi sũt.

non Hieronymi Prageñ. damnata ac puni
ta perfidia. Testis est toties contra Bohe
mos ^a Germanorū sanguis effusus. Testis

a Cuius rei authores fuerunt sanguinarij Romanę eccle
się Ep. scopi, non digni quibus de loqueretur a nice po
puli Septentrionis, nedum pro quibus ultro interirent.
Laudas factum Decime, & pietatē colere vis videri. &
Christi esse vicarius. Certe enim singularis est hæc feris
tas, probare q̄ effusus sit sanguis christianus. cū, ut Cy
prianus monet, conscientię episcopi cōueniat, dare ope
ram, nequis ipsoꝝ culpa pereat.

deniq̄ est predictorum errorum, seu mul
torū ex eis ^b per Colonieñ. & Louanieñ.

Vniuersitates, utpote ^c agri dominici pijs
simas, religiosissimasq̄ cultrices, ^d non mi
nus docta q̄ vera, ac ^e sancta confutatio,

e Quā pulchrū est palpare Romanū Pontificē. Sed nos
nihil mouet sententia sic leuiter, sic præter iudicium lata.
Nec nobis eripient Germaniam, garrulę doctriculorum
scholę, post, quā semel liberandam suscepimus.

reprobatio, & damnatio. ^f Multa q̄q̄ alia
allegare possemus, quę ne historiam texe
re videamur, prætermittenda censuimus.

g Pro pastoralis igitur officij diuina gratia
nobis ^h iniuncti cura, quam gerimus, præ
dictorū errorum i virus pestiferum ulteris

i Potius salutare admonitiōes. quod tu quoq̄ sentis:
& ediceres, nisi totum possideret te pecunię studium, &
ambitionis tumor, Proinde. Veh vobis qui dicitis ma
lum bonū. & bonū malū: ponentes tenebras lucē, & lu
cē tenebras: ponētes amarū in dulce, & dulce in amarū.

b Laudat adulatrices me
retrículas.

c Romanę piraticę, &

Pōtificię dico grafsaturę.

d Vbi doctrīna Leo, ubi
veritas in ihs enituit: Nō
te pudet de talib. ineptijs
tā grauē ferre sententiam?

f Vult literas scire videri
hic Copista, & plenus est
rerū antiquitus gestarū.

g Tandē officium facit.
Sed vide. ne abutaris po
testate tua, non in ædifica
tionē, sed i destructionē.
Certe sacerdotis ē, ut Am

brofio videtur, nulli no
cere prodesse velle oib.

h Attende cōmissā Leo
ni ouium curam.

B V L L A L E O N I S

us a tolerare, seu dissimulare, sine b christianæ reli

a Paulopost esuries enim, si feres. b Quæ nota est, dic q̄so. veri
tatem sibi restitui, & perniciosis intercedi legibus.

gionis nota, atq; orthodoxæ fidei iniuria nullo mo
do possumus. c Eorū aurē errorum aliquos præ

c Ista quidem vis est Decime, non habita prius cognitione dāna
re, quæ disputāda ille proposuit; neq; hoc facere de Ecclesiæ totius,
cui se ille subijcit, concilio. Sed nihil potes contra veritatem: pro
veritate potes, si quis oppugnat, & tu paratus es tueri: si ut Apo
stoli, Christum prædicare instituisti, non te ipsum: si cōmissum ti
bi gregem pascere cura est, non cupiditatib. inservire tuis, ut frau
dulēter ambules, ac ad munera declines, & post sordes abeas, per
q; auaritiam fictitijs sermonibus de nobis negotieris. Quin tu si
me audis, noli esse sicut Leo in domo tua, evertēs domesticos tu
os, & opprimens subiectos tibi. Certe dominus custodit veritatē
in sæculum, facitq; iudicium iniuriam patientibus. Hęc meminis
se te oportuit, prius quā condemnares fratrem tuum. Quod vero
ad Lutheri scripta pertinet, legant omnes, simul tuum iudiciū: de
inde libere ipsi quoq; iudicent,

sentibus duximus inferendos: quorum tenor se
quitur, & est talis Heretica sententia est, sed usita
ta, Sacramenta nouæ legis iustificatē gratiam il
lis dare qui non ponūt obicem. In puero post ba
ptismum negare remanens peccatum, est Paulum
& Christum simul cōculcare, Fomes peccati etiā
si nullum adsit actuale peccatū, moratur exeuntē
a corpore animā ab ingressu coeli. Imperfecta cha
ritas morituri, fert secum necessario magnū timo
rem, qui se solo satis est facere penam purgatorij,
& impedit introitum regni. Tres esse partes pœ
nitentiæ, contritionem, confessionem, & satisfacti

b ij

ctiōnem, non est fundatum in scriptura, nec in antiquis sanctis, christianis Doctoribus. Contritio quę paratur per discussionē, collectionem, & detestationem peccatorū, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animę suę, ponderando peccatorū gravitatem, multitudinē, sceditatem, amissionem æternę beatitudinis, ac æternę damnationis acquisitionem, hæc contritio facit hypocritā, imo magis peccatorem. Verissimū est proverbiū, et omnium doctrinā de contritionibus huc usq; data præstantius: de cetero non facere, summa poenitentia: optima poenitentia, noua vita. ^a Nullo modo præsumas cōfiteri peccata venialia, sed nec omnia mortalia. q̄a impossibile est, ut omnia mortalia cognoscas. Vnde in primitiua ecclesia solum manifesta mortalia cōfitebantur. Dum volumus omnia pure confiteri, nihil aliud facimus, q̄ quod misericordię dei nihil volumus relinq̄re ignoscendum. Peccata nō sunt ulli remissa, nisi remittente sacerdote credat sibi remitti: imo peccatū maneret, nisi remissum crederet. non enim sufficit remissio peccati, & gratię donatio, sed oportet etiā credere esse remissum. Nullo modo confidas absolui propter tuam contritiōnē, sed propter verbum Christi. Quodcunq; solueris &c. Hic inquā confide, si sacerdotis obtinueris absolutionē, & crede

^a Callide de
ceptū hoc,
ur mīta alia.

BULLA LEONIS

fortiter te absolutum: & absolutus es, quicquid sit de cōtritione. Si per impossibile, confessus nō esset cōtritus: aut sacerdos non serio, sed ioco absolueret: si tamen credat se absolutum, verissime est absolutus. ^a In sacramēto pœnitētiæ, ac remissione culpæ, non plus facit Papa, Episcopus, quā infimus sacerdos: imo ubi non est sacerdos, æque tantum quilibet christianus, etiā si mulier aut puer esset. Nullus debet sacerdoti respondere, se esse contritum, nec sacerdos requirere. Magnus est error eorum, qui ad sacramenta eucharistię accedūt huic innixi, q̄ sint confessi, q̄ non sint sibi conscij alicuius peccati mortalis, q̄ præmiserint oratiōes suas & preparatoria, omnes illi ad iudiciū sibi māducant & bibunt: sed si credant & confidant se gratiam ibi consecuturos, hæc sola fides facit eos puros & dignos. Consultum videtur, q̄ Ecclesia in cōmuni Cōcilio statueret, laicos sub utraq̄ specie communicandos: nec Bohemi cōmunicantes sub utraq̄ specie sunt hæretici, s; schismatici. Thessauri ecclesię, unde Papa dat indulgentias, nō sunt merita Christi, & sanctorum. ^b Indulgentiæ sunt piæ fraudes fidelium, & remissiones honorū operum, & sunt de numero eorum quę licent, & non de numero eorū quę expediunt, Indulgentię ihs q̄ veraciter eas consequūtur, non valent ad remissi-

^a Hic tandē irreparabilē, est lapsus. Quantū enī deceditur / cro ep̄i Ro / mani si hoc verū est. Porro principē sacerdotū, secularis etiā Imperij moderatorē, in ordinē redigere quis audeat? Cruci / figatur.

^b Vah, qui destruis. Servi seruatorum mercatū, ille lud singulari re uberrimi lucri fomentum. Ferte / ti flammās

b iij

nem pœnæ pro peccatis actualib. debitæ apud diuinam iustitiã. Seducuntur credentes indulgentias esse saluantes, & ad fructũ spiritus utiles. Indulgentiæ necessarię sunt solum publicis criminibus, & propriè conceduntur duris solũmodo, & impatiẽtibus. Sex generibus hominũ indulgentię nec sunt necessarię, nec utiles: videlicet mortuis seu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non cõmiserunt crimina, his qui crimina cõmiserunt sed non publica, his qui meliora operantur. Excommunicationes sunt tantum externæ pœnæ, nec priuant hominẽ cõmunibus spirituius ecclesię orationib. Docendi sunt christiani, a plus diligere excõ-

b Hoc inexecutable est Luther, Regnũ adimis Ro. Põtifici. Vbi veniæ loc? Nõ absoluo

municationem, quã timere. b Romanus Pontifex Petri successor, nõ est Christi vicarius super oēs totius mũdi ecclesijs, ab ipso Christo in beato Petro institutus. c Verbũ Christi ad Petrũ. Quodcũ

Hęc verba, & quę de datis claribus sunt, neq; ipse satis intellexit Hieronymus, quẽ toties in hac bulla vicarius Christi allegat. Sic enim adscripsit is, cum Mathei euangelium exponeret. Is sum inquit locum episcopi & presbyteri nõ intelligentes, aliquid sibi adsumunt de pharisęorum supercilio: ut vel damnent innocentes vel soluere se noxios arbitrentur. cum apud deum non sententia sacerdotum, sed reorum vita quæratur. Neq; Augustinus mentẽ

BULLA LEONIS

videtur habuisse, quando scripsit, non super Petrum, sed ipsum Christum ædificari ecclesiam, Porro Origenes, Beda, & cõplures alij, ut hallucinati sunt hic? Proinde summi Pontificis (super quo fundatur ecclesia) est, sacram scripturam ad suũ libitum, suãq; libidinem interpretari. Qui contra dixerit, hæreticus esto, & filius sathanæ, statimq; comburitor. Nã hic noster Leo factus est, & dicit capere prædam, hominemq; comedere.

q; solueris super terrã &c. extenditur dũtaxat ad ligata ab ipso Petro. Certũ est, in manu ecclesiæ, aut Papæ prorsus nõ esse, statuere articulos fidei, imo nec leges morũ, seu bonorũ operum. Si papa cũ magna parte ecclesię sic vel sic sentiret, nec etiã erraret, adhuc nõ est peccatũ, aut heresis cõtrariũ sentire, præsertim in re nõ necessaria ad salutẽ: donec fuerit p conciliũ uniuersale alterũ reprobatũ, alterũ approbatũ. ^a Via nobis facta ẽ enarrãdi auctoritatẽ Conciliorũ, & libere cõtradicedi eorum gestis, & iudicãdi eorũ decreta, & cõfidentẽ cõfistendi qcqd verũ videt, siue probatũ fuerit, siue reprobatũ a quocũq; Cõcilio. ^b Aliq articuli Io. Hufs cõ-

a Lector ipm hic Lutherũ audiat, rẽ hãc differentẽ, nõ curet decerptores.

b Neq; nõ est hoc verum, aut solus hoc Lutherus sentit, sed optimus quisq; hic probat. Etiã tu, quod scio, probares, multa eius viri: ac illos valde detestareris male coactos articulos, si qui te nunc dementat morbus vel ad tempus defereret.

Hæreticos cõburi. Ita existimamus, nõ licere tibi quenq; interficere, nedũ hæreticũ: quẽ ab ipso primũ Christo, deinde a Paulo q; iussus es, si monitus non respiscat, habere tanq; ethnicũ & publicanum, ac deuolare: neq; item conducere tibi existimamus, ut sic arociter in hos consulas, ne combusta uniuersa illa tua Curia (est enim ex Hæreticis & nequioribus adhuc multo) tu quoq; in vicinõ tibi incendio conflagres.

IN LVTHERV M

dēnati in concilio Constantiē. sunt christianissimi,
mi, verissimi, & euāgelici: quos nec uniuersalis ec-
clesia possz damnare. In omni opere bono iustus
peccat. Opus bonum optime factum, est veniale
peccatum. Hereticos comburi, est contra volunta-
tem spiritus. ^a Preliari aduersus Turcas, est repu-

a Vobis quidem Pontificib. hoc præliari contra Turcas, sæpe
iam magno fuit lucro, dū pecuniā exegistis in Germania quantā
libuit, qua expeditionem hanc (id quod nunquā cogitastis serio)
prosequeremini. Nam si semel debellarentur Turcæ, quem postea
hostem fingere velletis, tantopere oppugnandum? Quare mitius
Leo irasci debes Germaniæ, quod biennio abhinc, non audivit
tuam in Turcas exhortationē. Non enim videbatur esse, nisi im-
postura, & cum dolo, per occasionem auaritiæ.

gnare deo, visitanti iniquitates nostras. Nemo est
certus, se non semper peccare mortaliter, propter
occultissimū superbię vicium. Liberum arbitrium
post peccatum est res de solo titulo: & dum facit
quod in se est, peccat mortaliter. Purgatoriū non
potest probari ex sacra scriptura, quę sit in cano-
ne. Animæ in purgatorio non sunt securę de eorū
salute, saltem omnes: nec probatū est ullis aut ra-
tionib. aut scripturis, ipsas esse extra statum me-
rendi, aut augendę charitatis. Animæ in purgato-
rio peccant sine intermissione, quādiu quærunt re-
quiem, & horrent pœnas. Animæ ex purgatorio
liberatę suffragijs viuentium, minus beantur quā
si per se satisfecissent. Prælati eccliaſtici, & princi-
pes sæculares non malefacerent, si omnes ^a saccos

B V L L A L E O N I S

a Ipse tuo metuis : alioqui cum Luthero, ac nobiscum sentires & ipse. Neq; unquā dissecaturus es: si quis ad confessionē adigat conscientiam tuā. Ita qui secundū carnem sunt, quæ carnis sunt sapiūt: qui vero secundū spiritum, quæ sunt spiritus sentiunt. Te autē qd iuuat multa cōquirere, ut Lutherum damnes, cum hoc paucis potueris ? Nempe si breuiter & uno verbo dixeris (quod ab illo grauius accidit tibi) quia tyrannidem tuā oppugnauit, ob idq; esse hæreticū, & siquid hæretico peius adhuc est. Nam aliorū quicquid est, facile in illo ferres. At vero oportet te considerare interim fratrem Leo, ex officio ne sit tuo, opprimere ac fraudare in negotio fratrem tuū: propterea, quod ultor est dominus de ijs omnibus. Ip̄m quidē Lutherum scimus non celsurum tibi. quia deserere veritatē quam semel propugnandam suscepit, tantus animus non potest. Tu qudē, metuo, ut resistas. Quid posses enim contra veritatem ? Præsertim, cū causa tua tota sit ex cupiditate & ambitione. At rā dix omniū malorum (Paulus inquit) est cupiditas: quam quidā appetentes, naufragauerunt a fide, & inseruerunt se doloribus multis. Gloriam vero mūdi fugere, & omnē postergare ambitionem, primum Christus docuit te sui exemplo: qui regnū auersatus est, & seipsum inaniuit, formam serui accipiens. Deinde Apostoli passim. Nolite diligere mundum, Ioannes inquit, neq; ea quæ in mundo sunt. Et Paulus Philippenses ei udiens ait. Nequid fiat per contentationem, aut per inanem gloriam. sed per humilitatē animi alium quisq; se præstantiorem existimet. Age autem, quid ambire tibi in sæculo licet, quem Paulus dispensatorem dei esse iubet, & sequestrare ab se omnia sæcularia desideria. Debes tu uero in primis exemplum esse fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate, ante omnia uiam ueritatis eligere. At uiam ueritatis elegi cum Psalmista (Ambrosius ait) dicere nemo potest, qui sæcularia concupiscit, qui negotiatur. Non est enim uia ueritatis habendi studium, cupiditas possidendi, aut honor huius sæculi, sollicitudo mundi. Et in Petro, ut dignus fieret qui Christi oues pasceret, nihil aliud quæsiuit Christus, quā sui amorem. Qui qualis sit, Ioannes docet. Filioli mei inquit, non diligamus uerbo, neq; lingua, sed opere & ueritate. In hoc agnoscimus quia ex ueritate sumus. Et Beda non malus author, Sunt qui oues Christi inquit, non amore Christi, sed suæ uel gloriæ, uel dominationis, uel quæstus gratia pascant. De quibus ad Philippenses conqueri

IN LUTHERVM

tur Paulus. Hoc idcirco pluribus admonui, ne unquā ea tibi fiducia incidat, ut arbitreris huiuscemodi bullis posse te a veritatis studio abstrahere nos, & a dilectione dei separare. Quippe in Domino confidimus: apud quē, teste Iob, fortitudo est & sapientia, qui nouit & decipientem & qui decipitur: qui effundit despectionem super Principes, & eos qui oppressi fuerant releuat. Responde mihi vero, quis permanfit in mandatis domini, & derelictus est? Proinde non te timemus Leo, quantumcūq; ferocientem etiā. Nō em̄ poteres euertere tribunal Christi, quo nobiscū tibi eundum est, & ad quod prouocātes nos, cum Propheta dicimus. Iustitia iusti super eum. Hęc fiducia est. Tu si me audis, non ante cognitionē dānabis fratrem tuū: quin potius reuelatione facta veritatis, cedat error veritati. ut recte in Concilio Cathaginenfi monuit Zosimus. Sed iam pluris quā oportuit interpellauit te, igit Bullā proseguere.

mendicitatis delerent. Qui quidē errores,

a Hoc respectiue, qd est? Dic aperte, ut te capiam?

b Si ad insatiabilem tuā auaritiā respiciat quis.

c Hic tuā conscientia ap pello Decime. Nisi vocas charitatem tu seruilē, quę tibi fit, subiectionem.

d Violentę tyrānidis, & quę fieri nec possit, nec debeat: cuiq; hoc præsertim tempore, resisti oportet animosissime.

f Quam est imbecille eorpus, quod quod illud est, quod talib⁹ neruis regit.

a respectiue **b** quā sint pestiferi, quā perniciosi, quā scandalosi, quā piarū & simplicium mentiū seductiui, quā deniq; sint **c** cōtra omnem charitatem, ac **d** S. R. E. matris omnium fidelium, & **e** magistræ fidei reue

e Qualis bone Christe, fidei magistra est, quę publicā fidem abolet, & interfecto iureiurando peierare nos docet, a religione autem aliena adeo est, ut scōma Romę sit bene christianum dici: te vero rider, tuumq; sanctū euāgelium habet, p̄ fabula. Perde nos Ch̄e, nisi hęc ita habēt.

rentiam, atq; f neruū ecclesiasticę disciplinæ, **g** obedientiam scilicet, quę fons est &

g Magis oportet obedire deo, quam hominibus Decime. Tu autem (cum Apostolis dicimus tibi) si iustum est in conspectu dei, te potius audire, quā deum, iudica. nos quę Christus docuit, nō possumus non & loquēdo sequi & faciendo.

origo omnium virtutū, sine qua facile u

B V L L A L E O N I S

nusquisq; a infidelis esse cōvincitur, nemo

a Potius infideles arbitrare esse nos, si tibi paremus, præsertim mala quando imperas; ut totis iam tribus annis, ne veritas colat: aut vero si te sequeremur, pessimum scelorum licentiam, pecuniã pactus, quãdo irrogas. quãdmodum in tuis bullis, quarum plena est Germania, videre licet.

b sanę mentis ignorat. Nos igitur in præmissis, c utpote grauissimis, ppenius d (ut decet) procedere, necnon huiusmodi pesti, morboq; canceroso, ne e in agro domi-

e In quo ut priores, grasari tu quoq; institueras: sed a nobis prohiberis, quod nunc fremis etiam. At verò ut rem ipsam, ut est, tangam, non vereris Sanctissime, tuũ fordidum mercatum, vocare agrum dominicum? Ne q; hoc vides, oculos recipere Germaniam, & magis ac magis cognoscere, quam tu, qua fraude, faciem induas auaritię tuę?

nico tanquã f vepris nociua g ulterius serpat, h viam præcludere cupientes, i habitas super prædictis erroribus, & eorum singulis diligenti trutinacione, discussione, ac distincto examine, maturaq; deliberatione, omnibusq; rite pensatis, ac sæpius ventilatis k cum venerabilibus fratribus nostris, S. R. E. Card. ac Regularium ordinũ Prioribus, seu Ministris generalibus, l pluribus

l Ad quos & ipsos non nihil pertinet ex ea rapina, quã nos tam confidenter impedimus.

que alijs sacre Theologię, necnon utriusque iuris professoribus, siue Magistris,

c ij

b Vocares sanę mentis qui sic faceret?

c Tibi quidem sunt, quã quã a leuibus fieri, paulo ante dixeris.

d Ut tua fert auaritiã. Aut vero ut decet etiã, sed nõ Pontificem quidem, aut Episcopum, sed regẽ, & Leone. n, qui superbo oculo, & insatiabili corde facias hæc.

f Nunquã rectius cõparasti hæc. Nam in hac vepre nimis impeditẽ iam, & anxie hæres tu.

g Serpet, nisi tu constiteris. Prædico tibi.

h Veh vobis Pontifices, qui clauditis regnum cœlorum ante homines.

i Vide Leonis diligentia

k Qui & ipsi vident, curriendum sibi esse.

a Vide quid inuenerit tā
ro adhibito studio, dili
gens pastor.

b iterū scire abs te labo
ro, hoc qd sit, respectiue.
atq; age dic nobis tandē,
quo respicis quando Lu
therum damnas?

c Romanisticos dicere
volebas.

d Cautē.

e Pulcre.

f Validam ansam. Sed ar
bitraris ne Augustinū, si
in tua tempora incidisset,
tibi ac tuæ ecclesie hoc tri
buturum fuisse? Proinde
hanc sanctus hominib. in
iuriā facere desine, ut ab
ijs scripta, peruerse ad tuū
commodum torqueas.
h Hoc quidē non sequi
tur, sed egestas tibi, tuiscq;
prothonotarijs, & creatu
ris incumbit.

k Srenuus propugnator
euangelicæ doctrinæ est
Decimus.

& quidem peritissimis, a reperimus eosdē
errores b respectiue (ut præfertur) aut arti
culos non esse c catholicos, nec d tanquā ta
les esse dogmatizandos, sed e contra ca
e Docuerunt linguam suam loqui mendaciū, & ut ini
qua agerent laborauerunt. Tu autē domine, quare nō re
spicis contēptore, & taces conculcāte impiē iustiorē se?
tholicę ecclesie doctrinam, siue traditionē,
atq; adeo veram diuinarum scripturarum
receptam interpretationē: cuius auctori

tati ita acquiescendū f censuit Augustinus,
ut dixerit se Euangelio non fuisse creditu
rum, nisi ecclesie catholicę interuenisset au
thoritas. Nam ex eisdem erroribus, vel eo
rum aliquo, vel aliquibo h palam sequitur,
eandem ecclesiam, i quę spiritu sancto regi

i Quasi nesciat orbis, nec sit in publica querela, hæc oia
fieri nunc Romæ Florentinorum instinctu, atq; unū &
alterum ciuitatis tuæ ecclesiam gubernare: ipsum te etiā
præter illorum præscripta nihil agere. Quoties igitur mo
nendus es, ne tuum conuentum malignantium, sanctā
voces ecclesiam.

tur, errare, & semper errasse. Quod est uti
q; k contra illud quod Christus discipulis
suis in ascensione sua (ut in sancto euange
lio Matthei legitur) promisit dicens. l Ego
vobiscum sum usq; ad consummationē sæ

l Neq; non erit. Tecq; ut iniuria potē deponet: ne gra
uis sis humilibus, quos exaltabit: tuūq; fastum confrin
get, & pharisaicum illud supercilium cōplanabit. Videt

BVLLA LEONIS

enim laqueum fieri vos speculationi, & sicut rhere exp̄sum super Thabor. Ob idq; dicit. Nōne cognoscēt oēs qui operantur iniquitatem, qui deuorant plæbem meā sicut elcam panis. Videtq; summa cum iniuria christiane plæbis, tyrānidem exercere vos, & dicit. Si nolueritis audire, & si nolueritis ponere super cor, ut detis gloriam nomini meo; mittam in vos egestatem, & maledicā benedictionib. vestris. Ego enim dominus. Hoc est nomen meum. Gloriā meā alteri non dabo. Sic nobiscū erit deus: quod nisi indubitatum nobis fuisset, non sic confidenter obfistere tibi aggressi essemus.

culi. Necnon ^a contra sanctorum patrū determinationes, Conciliorū quoq; & summorum Pontificū expressas ordinationes, seu Canones: quibus non obtemperasse, omnium heresum & schismatū, ^b teste Cypriano, fomes & causa semp̄ fuit. ^c De eorundē itaq; venerabilium fratrū nostrorū consilio & assensu, ac omnium & singulorum prædictorū matura deliberatione prædicta, ^d autoritate omnipotētis dei, & beatorum apostolorū Petri & Pauli, & nostrā, præfatos, & singulos articulos, seu errores, tanq̄ (ut præmittitur) respectiue hæreticos, aut scandalosos, aut falsos, aut piarum aurium offensiuos, vel simplicium mentium seductiuos, & veritati catholicæ obuiantes, damnamus, reprobamus, atq; omnino reijcimus: ac pro damnatis, reprobatis,

c iij

a Eorū dic Episcoporū, qui ecclesiam regnū esse voluerūt, atq; huic se reges præfererūt.

b Quo trahis sanctum martyrem? Non dicit testimonium.

c Ne abutere potestate tua in Euangelio. Memineris autē iuxta eundem Paulum, nihil damnationis esse h̄s, q̄ sunt in Christo Iesu, qui non ambulat secundum carnem.

d Vide Leo, dei autoritatē quo in facto arroges tibi, & ne abutaris potestate quā tribuit tibi dominus in edificationē, nō in destructionē. Certe q̄ potestatē adsumit sibi iniuste odiū meretur. Etiam memēto, non esse in hōis potestate consiliū dei, qui veritatē requirit, & retribuet abundanter facientibus superbiam.

a Nihil efficiēs.

b Non mouemur: quia non sapis quæ sunt dei, sed quæ sunt hominum.

c Regni sui satrapas enumerat.

d Omnia deleta mauult, quã rapinẽ suã intercessũ.

e Sic facitis Pontifices, alij aliorum acta rescinditis: & tamen bullis vestris singuli prescribitis, Ad perpetuam rei memoriã, & omnes æternum valitura quẽ statuitis, psuasum nobis vultis. Quis igitur ad hereditatem nunc tibi, cum sit certum, ex posteris quam piam, hoc iudicium tuũ soluturum?

¶ Parce brachio sæculari

& reiectis ab oĩb; utriusq; sexus Christi delib.^a haberi debere, harũ serie decernimus & declaramus. Inhibẽtes i^b virtute sancte obediẽtię, ac sub maioris excoĩcãtiõis latẽ sniẽ. Necnõ quo ad ecciasticas & regulares psonas. c Episcopaliũ oĩm, etiã Patriarchaliũ, Metropolitañ. & aliarũ Cathedraliũ ecciarũ, Monasteriorum q; & Prioratuũ, etiã Conuentualiũ, & d q̄rũcunq; dignitatũ, aut beneficiorũ ecclesiasticorũ, sęculariũ, aut q̄rumuis ordinum regulariũ, priuationis, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda. Quo vero ad Cõuẽtus, capitula, seu domos, aut pia loca, sęculariũ, vel regularium, etiã mendicantiũ, necnõ uniuersitatis etiã studiorũ generaliũ, quorũcũq; priuilegiotũ, indultorũ e a se. apo. vel eius Legatis, aut abs quõlibet habitorũ, vel obetorũ, cuiuscũq; tenoris existãt. Necnõ nominis, & ptãtis studiũ generale tenẽdi, legendi, ac interpretãdi q̄suis sciẽtias, & facultates, & inhabilitatis ad illa, & alia i posterũ obtinẽda. Prẽdicatiõis q; officij, ac amissionis studiij generalis, & oĩm priuilegiorũ eiusdẽ. a Quo vero ad sæcu

B V L L A L E O N I S

lares eiusdē exōcoīcatiōis, necnō amissio
 nis cuiuscūq; emphiteosis, seu q̄rumcūq;
 feudorū, tā a Ro. ecclesia, q̄ alias b quo
 modolibet obtentorū, ac etiā inhabilita
 tis ad illa, & alia in posterum obtinēda.
 Necnō quo ad oēs & singulos superius
 nominatos, inhibitionis ecciasticę sepul
 ture, inhabilitatisq; ad oēs & singulos a
 ctus legitimos, infamię, ac diffidationis,
 & criminis lesę maiest. & hēreticorū, &
 fautorū eorundē in iure expressis penis,
 eo ipso, & absq; ulteriori declaratione, p
 oēs & singulos supradictos, si^d qd absit
 cōtrafecerint, incurrēdis. A quib; e vigo
 re cuiuscūq; facultatis, & clausularum
 etiā in f confessionalibus quibusuis per
 sonis, sub q̄busuis verborū formis cōten
 tarū, nisi a Ro. Pont. vel alio ab eo ad id
 in specie facultatē habēte, præcēq; in mor
 tis articulo cōstituti, g absolui nequeant.
 h Oīb; & singulis utriusq; sexus christi
 fidelibus tā laicis g Excursus leoninæ potesta
 tis est. At vero Domini est regnū, & ipse dominabitur
 gentiū. Isq; paulopost dicit. Rugitus leonis, vox lee
 nę, & dentes catulorū leonū contriti sūt. Et q̄a Hieroi
 ron. solebas testē obijcere nobis, audi qd de hoc rugi
 tu tuo scīar. Videm⁹ inqt, Principes ecciē, ita in subie
 ctos pplos detonare, & voce tyrānica, rapidisq; cō

Leo, ut sit quod ultimo
 contra nos implores.

b Audite imperatorem.
 Ecquis a Leonis igitur re
 gno liber est? aut quē nō
 continere se unguib. suis
 ille putat? At re conuenio
 pastor Leo. Quid secula
 ribus implicas te negoti
 is, qui Christo militaris.
 Est hoc vicem Christi ge
 rere, trahere ad se q̄ Chri
 stus non agnoscat.

c O immanitatē. Etiā ne
 in mortuos licet sequere ti
 bi? Quem facis tyranni
 di tuę modum?

d Imo sit, & strenue aude
 ant multi obsēuire tibi.

e Etiam suas nugas pro
 terit. Atq; utinam solas
 has conculcasset.

f Quas tamen emeram⁹
 g Petemus absolui, si qui
 dē ligatos nos sentiem⁹.

(uicis plebē cōterere, ut
 nō pastore in grege, sed le
 onem inter ouiculas pute
 mus. Nōne igitē obturādę
 nobis cōtra tuū rugitum
 aures sunt. & vox pasto
 ris, ubi ubi ille sit, q̄ amo
 re Christi, nō pecunię stu
 dio pascat, attente audien
 da, & p̄naciē sequēda.

a Parce tot voluptuarijs,
 tot stenuis comedonib.
 tot inuidis potatoribus,
 tot eruditis aleatoribus,
 tot elegantibus scortato-
 ribus, totq; dominis par-
 ce Decime: ne si quid vel
 ebrijs censuerint, piaculū
 hoc eis sit.

b Ne hos opprimas, ira-
 te Leo, op^o manuū tuarū.

c Infinitū est Leonis re-
 gnum, atq; eo graui^o etiā.
 Quā periculosa igitur res
 est, Leonē accipere in rep.
 lam postq; semel em acce-
 ptus es tu Decime, ali q;
 vis. Sed ali non potes,
 nisi nostris spolijs. Vtinā
 græcū poetā audissem^o.
 Sed alāt te, qui acceperūt.
 Nos oportet imitari apo-
 stolos, iuxta institutionē
 quā accepimus ab ipsīs,
 & subducere nos a te qui
 iordinate te geris, atq; o-
 neri es nobis. Vbi. quem
 magni facis, diuus Hiero-
 nymus, putat prodesse ti-
 bi, si detraharis ab arro-
 gantia tua: ut postea re-
 cto itinere gradiaris.

quā clericis, sæcularibus, et quorumuis or-
 dinum regularibus, & alijs quibuscunq; p-
 sonis, cuiuscunq; status, gradus vel condi-
 tionis existant, & quacunq; ecclesiastica,
 vel mundana præfulgeant dignitate, etiam
 a sanctę Romane ecclesię Cardinib. Pa-
 triarchis, Primatibus. Archiepiscopis, Epi-
 scopis patriarchaliū, metropolitañ. & alia-
 rum cathedralium, collegiatarum, ac infe-
 riorum ecclesiarum Prelatis, clericis, alijs
 q; personis ecclesiasticis, sæcularibus, & b q;
 rumuis ordinum, etiā mendicantium, Re-
 gularibus, Abbatibus, Prioribus, vel Mi-
 nistris generalibus, vel particularibus fra-
 tribus, seu religiosis, exemptis, & non ex-
 emptis. Studiorum quoq; Vniuersitatib.
 sæcularibus, & quorumuis ordinum, etiā
 mendicantiū Regularibus. Necnō Regi-
 bus. Imperatoris Electoribus, Principib.,
 Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Ba-
 ronibus, Capitaneis, Conductoribus, Do-
 micellis, omnibusq; Officialib. Iudicibus,
 Notarijs ecclesiasticis & sæcularibus, Cō-
 munitatibus, Vniuersitatibus, Potentati-
 bus, Ciuitatibus, castris, terris & locis, seu
 eorum, vel earum ciuibus, habitatorib., &

B V L L A L E O N I S

incolis, ac quibusuis alijs personis, ecclesia
 sticis, vel regularibus (ut præfertur) p uni
 uersum orbem ubicūq; ^a præsertim in Ale
 mania existentibus, vel pro tempore futu
 ris: ne præfatos errores, aut eorū aliquos
 peruersamq; doctrinā huiusmodi ^b assere
 re, affirmare, defendere, prædicare, aut illi
 quomodolibet, publice, vel occulte, quo
 uis q̄sito ingenio vel colore, tacite vel ex
 presse ^c fauere præsumant. Insuper quia er
 rores præfati, & plures alijs continentur in
 libellis, seu scriptis ^d cuiusdam Martini Lu
 ther, dictos libellos, & omnia dicti Marti
 ni scripta, seu prædicationes, in latino, vel
 quocunq; alio idiomate reperiuntur, in q̄
 bus dicti errores, seu eorum aliquis conti
 nentur, similiter damnamus, reprobamus,
 atq; omnino reiſcimus, & pro omnino dā
 natis, reprobatis, ac reiectis (ut præfertur)
 haberi volumus. ^e Mandātes in virtute sã
 ctę obedientię, & sub pœnis prædictis eo
 ipso incurrendis, omnibus & singulis utri
 usq; sexus christifidelibus superius nomi
 natis: ne huiusmodi scripta, libellos, præ
 dicationes, seu schedulas, vel in eis conten
 ta capitula, errores, aut articulos supradic

^a Vbi felicitissime cedebat
 rapienti tibi, & super quã
 facillime soles rugire tu,
 ut terrã eius ponas in solit
 tudinem.

^b Omnium occulta etiam
 iudicia unus moderatur
 Leo: atqui de occultis nõ
 iudicat Ecclesia.

^c Etiam in fauores nostros
 ius habet ille seruatorum
 Seruus.

^d Attende emphasim.

^e Non obtines. Iã enim
 altius radices egerunt, q̄
 ut auelli abs te sustineant.

d

a Antēde copiā fmonis . **ctos continentia** ^a legere, asserere, prædicare, laudare, imprimere, publicare, siue defendere, ^b per se, vel alium, seu alios, directe vel indirecte, tacite v^t expresse, publice v^t occulte, aut ^c in domibus suis, siue alijs, publicis v^t priuatis locis tenere quoquo modo præsumant: quinimo illa statim post harum publicationē ubicunq; fuerint, per ordinarios, & alios supradictos diligenter q̄sita publice, & solēniter in præsentia cleri, & populi, sub omnib. & singulis supradictis pœnis ^d comburant, Quod vero ad ipsum Martinū attinet, ^e bone deus, quid prætermisimus, quid non fecimus, quid paternę charitatis omisimus, ut eū ab huiusmodi erroribus reuocaremus? Postquam eū ipsum citauimus, ^f mitius cum eo procedere volentes, illum inuitauimus, atq; tā per diuersos tractatus ^g cū Legato nostro ^g Etiam posthac Luthere, ne credas eis, cū locuti fuerint tibi bona. Habitatio enī eorū in medio doli, et loquunt̄ quidē cū proximo suo pacē, mala autē in cordib. eorū. **habitos, quā per literas nostras hortati fuimus, ut a prædictis errorib; discederet, aut ad nos, ^h oblato etiam saluo conductu, ⁱ et pecunia ad iter necessaria ^k, sine metu, si ne timore aliquo, quē ^l perfecta charitas so-**

b Quā disertī sūt Romani Copiistę, bullarum cōflatores.

c Nihil præterit. Atq; adeo ubi est una rimula, nōdū expleta. Hoc tandem est oratorē esse, & literas latine loqui scire.

d Vixerunt. Actum est.

e Vide mansuetudinem. Iraq; agninum illū balatum simulat, qui sic ferociter rugiebat modo, ut tonitru vocis suę omnes conterrebat.

f Ah mitius. Quasi aliquis ignoret, quo processurus fueris.

h Fatetur periculum esse in accessu.

i Scimus. Emebas hominis sanguinem, ut pro litu tuo effunderes.

k Tu quidē nihil metuebas, nisi hoc qd̄ euenit, non accessum eum.

l Nota, perfectā charitatem habet Leo. Quis pauleanē credebat hoc.

ras mittere debuit, veniret: ac ^a Saluatoris
 nostri, apostolicę Pauli exemplo, ^b non in
 occulto, sed palam, & in facie loqueretur.
 Quod si fecisset, ^c p certo (ut arbitramur)
 ad cor reuersus errores suos cognouisset:
 d nec in Romana curia, quā tantopere va
 d Tune coges nescire homines quæ vident, quæq; sci
 unt. Quid tandem non permittis tibi. Illam omnium
 malorum sentinam, illud omntū pessimorū scelerū do
 micilium, omnis labis, omniscę fœdissimę turpitudinis
 receptaculum, illud publicę vitæ contagium, cōmunem
 pestilentia, urbem Romā psuadebis nobis nō esse talē.
 nis maliuolorum rumoribus, plusq; oport
 tuit tribuendo vituperat, tot reperisset er
 rata: docuissimusq; eum, luce clarius, san
 ctos Romanos Pontifices, prædecessores
 nostros, quos præter omnē modestiam in
 iuriose lacerat in suis canonibus, seu consti
 tutionibus, quas mordere nititur, ^e nunq̃
 errasse. Quia iuxta Prophetam, nec in Ga
 lahad resina, nec medicus deest. Sed ob
 audiuit semp: & prædicta citatione, omni
 busq; & singulis supradictis spretis, ^f veni
 re contempsit, ac usq; in præsentem diem
 cōtumax: atq; animo indurato cēsuras ul
 tra annū sustinuit: & qd deterius est, ad
 dens mala malis, de citatiōe hmōi noticiā
 habens, ^g in vocē temerariæ appellationis

d ij

^a Ab exemplo.

^b An in occulto locut
 est, qui totam pene Euro
 pam, prædicationis suæ
 auditu impleuit.

^c Hoc quidem credim
 semel abs te acceptū illū,
 nunquā fuisse postea q̃
 quā locuturum,

^e Nihil ne te pudet Pon
 tificem. Ad nullū mendaci
 um frontem mutas. Sed
 nihil horum scriberes, ni
 si te ab omni honestate a
 uersum traheret pecuniæ
 studium.

^f Quis ignorat, cur tanto
 pere cupias Romæ vide
 re Lutherum.

^g Hoc illud tandē est ne
 fas, omni scelere scelerari
 us, appellare ad futurum
 Concilium.

a Impiam scelesti impostoris cōstitutionē nobis obijcis. Quis accipiet, eorum præsertim, qui iā oculos receperunt. O fraudē atq; violentiam.

b Sanctū hominē commemoras.

d Quid ais insector Conciliorum. Hoc ne Lutherus facit.

e Quod potuit non voluit. Quis accusat Leonē.

f Vide inuestiam Reuerendissimorum.

g O clementiam incredibilem. Et Leonem quidē nemo putauit posse tā clementē esse, præsertim quādo occidere posset.

h Etiā pius esse Leo posset, modo rapiētem eum & grauantem iugiter ferremus.

i Quid niteris bonā ostēdere viam tuā, ad quærendam dilectionē, qui in superbia & malicia tua docuisti vias tuas, & in alius inuentus est sanguis animarum pauperū & innocentium.

prorupit ad futurū Conciliū, ^a contra cōstitutionem Pij secundi, ac ^b Iulij secundi, prædecessorū nostrorum: qua cauetur, taliter appellantes ^c hereticorū pœna plecten

^c Hoc tandē est ius & fas omne auferre, & implere domini dei iniquitate & dolo. Quod abs te quaero. Creditis ne esse Pontifices, illum superne iudicē, qui aliquandō hanc a vobis rationem exacturus sit. Profecto non creditis. Neq; enim si deum esse putaretis, sic cōfidenter omnia peruerteretis. Iam igitur optima conscientia recedimus a vobis. Seducitis nos enim, & quantum in vobis est, perditis.

dos, (Frustra etiā Concilij auxilium implorauit, ^d qui illi se non credere palā profitetur.) ita ut contra ipsum, tanquā de fide notorie suspectum, imo vere hereticū, absq; ulla citatione, vel mora, ad condemnationem & damnationē eius, tanquā heretici, ac omniū & singularum suprascriptarum pœnarum & censurarū seueritatē pcedere ^e possemus: nihilominus ^f de eorūdem fratrum nostrorū consilio, omnipotentis ^g dei imitantes clementiā, qui non vult mortem peccatoris, sed magis ut conuertatur & viuat, oīm iniuriarū hacten⁹ nobis & apo. se. illatarū oblitī, omni ^h qua possumus pietate uti decreuimus: ⁱ & quantū in nobis est agere, ut proposita mansuetudinis via ad cor reuertatur, & a prædictis

BULLA LEONIS

recedat erroribus : ut ipsum ^a tanquã filiũ
illum prodigum ^b ad gremium Ecclesiæ re
uertentem benigne recipiamus. Ipsum igiũ
Martinũ, & quoscunq; ei adherentes, eius
q; receptatores, & fautores, ^c per viscera

^c Hæc te misericordiæ viscera inducere iubet Paulus, si
mul benignitatem, humilitatem, modestiam, & patien
tiam : quem nos videmus magno etiã cum dolore no
stro, contra indutum, pro misericordia crudelitã, pro
patientia iracundiã, pro iustitiã iniquitatem, & ut semel
dicam, pro virtutibus vicia : id est, pro Christo deo an
tichristum diabolum.

misericordiæ dei nostri, ^d & per aspersio
nem sanguinis domini nostri Iesu Christi,
quo, & per quẽ humani generis redẽptio
& sanctę matris ecciæ edificatio facta est,
ex toto corde hortamur & obsecramus,
ut ipsius Ecclesiæ pacem, unitatem, & ver
ritatem, pro qua ipse Saluator tam instan
ter orauit ad patrem, ^e turbare desistant, et
a predictis tã perniciosis ^f erroribus pror
sus abstineant : g inuenturi apud nos si ef
fectualiter paruerint, & paruisse per legiti
ma documenta nos certificauerint, ^h pater
næ charitatis affectum, & apertũ mansue
tudinis & clementiæ ⁱ fontem. Inhibentes

ⁱ Clementiæ & mansuetudinis fontem audes dicere te.
O iniquitatem. At certe isti sunt fontes aqua carentes, ne
bulæ quæ a procella feruntur, quibus caligo tenebrarũ

^a Heũ prodigum Luth
rum, qui sic largiter pflu
dit euangelicã doctrinã.

^b Quoties inculcãdum
est, i ecclesia tua nolle ver
sari nos, neq; cum Copi
istis tuis velle tibi adfentra
ri. Quin tu potius ad sa
nitatem redis, projiciens
auaritiã ex calumnia, et
excutiens manus tuas ab
omni munere.

^d Miror talis cum sis, hec
posse loqui te interm, sic
fingere, sic simulare & dis
simulare.

^e Secure vult regnare De
cimus : sed vereor ut pos
sit, sic cõmota Germania.

^f Quippe unde fames tot
reuerendissimorum, & pe
nuria ipi domino iminet

^g Facile credimus empu
rũ magni te, ut verum ta
ceamus : tibiq; permitten
tes regnum, ipi omnes tã
iniquo domino seruiã
mus tibi.

^h Apagesis, charitãe tur
pater Leo, quam scimus,
qualis sit.

d iij

I N L V T H E R V M

in æternum seruata est. Itaq; nihil agis Leo, vel sic fingēs te. Non enim derelinquemus fontē aque viue dominū, & fodemus nobis cisternas, quæ non valebunt aquā continere.

a Veritatem predicare uertat Lutherum. neq; enim patientes eius sunt urbis aures. Sed ille nō parebit, post, quā semel uiam ueritatis elegit.

b Omnia pertētat; & qd aiunt, omnē mouet lapidē, ut ne regno excidat. Tam inuūti exiguntur tyranni.

c Adhūc mouere istos nos terrores existimat. nō nouit Germania, quantum immutata sit, discere.

d Vereor quo euadat.

e Dij immortales, quantum bonorum hoim Romanam uocat. Non capiet urbs. Sed tu uide Leo, ne te oneres hospitib; nimis multis. Me quidē si audierent alij, ueniremus tibi.

f Domine deus, possederūt nos dominū absq; te: tantū in te reordemur nominis tui.

g Non satis dierū est Decime, podagricis quibusdam et aliter morbofis, q in lecticis adportandi sūt: ac illis etiam decrepitis, q tripodes ambulabunt.

a nihilominus eidem Martino ex nunc, ut interim ab omni predicatione, seu predicationis officio omnino desistat. b Alio quin ut ipsum Martinum, si forte iustitię & uirtutis amore a peccato non retrahat, indulgentiæq; spes ad pœnitentiam non reducat, c pœnarum terror coerceat disciplinæ: eundē Martinū, d eiusq; adherentes, cōplices, e fautores & receptatores tenore presentium requirimus & monemus in uirtute sanctę obediētiæ, & sub predictis omnibus & singulis pœnis, eo ipso incurrendo, districte precipiendo f mandamus, quatenus g infra sexaginta dies, quorum uiginti pro primo, uiginti pro secūdo, & reliquos uiginti dies pro tertio & peremptorio termino assignamus, ab affixione presentium in locis infra scriptis, inmediate sequentes numerandos. Ipse Martinus, cōplices, fautores, adherentes, & receptatores predicti a præfatis errorib. eorumq; prædicatione, ac publicatiōe & assertionē, defensione q; & librorū, seu scripturarū editione, sup

B V L L A L E O N I S

eisdē, siue eorū aliquo omnino desistant: si
 broscq; ac scripturas oēs & singulas, præfa-
 tos errores, seu eorū aliquos quōlibet con-
 tinentes, ^a comburant, vel cōburi faciant.
 Ipse etiā Martinus, errores & assertiones
 hmōi omnino ^b reuocet, ^c ac de reuocatio-
 ne hmōi p̄ publica documenta ^d in forma
 iuris valida, in manib; duorū Prælatorum
 consignata, ad nos infra alios similes sexa-
 ginta dies ^e transmittenda, vel per ipsum
 met (si ad nos venire voluerit, ^f q̄d magis
 placeret) cū p̄fato pleniss. saluo conductu,
 quē ex nūc cōcedimus, deferenda, nos cer-
 tiores efficiat: ut de eius vera obedientia
 & nullus dubitatiōis scrupulus valeat rema-
 nere. Als si (^h q̄d absit) Martinus p̄fatus,
 cōplices, fautores, adherētes & receptato-
 res p̄dicti secus egerint, seu p̄missa oīa &
 singula infra terminū prædictum cum effe-
 ctu non impleuerint, Apostoli imitantes
 doctrinam, qui hæreticum hominem post
 primam & secundam correctionem vitan-
 dum docuit, ⁱ ex nunc prout ex tunc, & e-
 conuerso, eundem Martinum, complices,
 adherētes, fautores, & receptatores p̄fatos
 & eorū quemlibet, tanq̄ aridos palmites,

^a Obtinuisti. Ardent, sed
 in cordibus honorū. O
 perniciosum tibi incendi-
 um. Iā extingue, si potes.

^b Reuocabit, & reclama-
 bit, neq; unquā repetere
 cessabit veritatis verbū.

^c nequa illud obliuio
 perimat.

^e Cautē.

^d Id est, in forma camere
 apostolicæ.

^e Transmittet, si me audi-
 et, ut videas magno cum
 dolore tuo.

^f Tunc enim liceret inter-
 ficere tibi prædicatōrē ve-
 ritatis. Non absq; causa
 toties allicis Lutherum.

^g Nimiū caues.

^h Neq; eū ere tua erit.

ⁱ Pulchra loquitio. En-
 stilum Romanę curiæ.

in Christo non manentes, sed doctrinā cōtrariam, catholicę fidei inimicam, siue scandalosam, seu damnatam, in non modicam offensam diuinę maiestatis, ac uniuersalis Ecclesię, & fidei catholicę detrimentū, & scandalum dogmatizantes, & prædicantes, a clauis quoq; Ecclesię vilipendentes, notorios & pertinaces hæreticos eadem auctoritate fuisse & esse declarantes, eosdem ut tales harum serie condemnamus, et eos pro talibus haberi ab omnibus utriusq; sexus christifidelibus supradictis volumus, & mandamus. Eosq; omnes, & singulos, omnibus supradictis, & alijs contra tales a iure inflictis pœnis præsentium tenore subiicimus, b & eisdem irretitos fuisse & esse decernimus et declaramus. Inhibemus præterea sub omnibus & singulis præmissis pœnis, eo ipso incurrendis, omnibus & singulis Christifidelibus superius nominatis, ne scripta c etiā præfatos errores nō continētia, ab eodem Martino quomodolibet cōdita vel edita, aut condēda vel edenda, seu eorum aliqua, tanquā ab homine orthodoxę fidei inimico, atq; ideo vehementer suspecta, & d ut eius memoria omnino delea

a Nō videbamus clauis iam imperator Leo. Tu enim gladios usurpaueras, quem vidimus, multis cum milibus in Vrbinū duces ferri, ac sanguinē Christianorū fundere.

b Hoc illud est Apostolicum rēte, quo capiuntur homines ut pereant. O nouitatem.

c Etiam sana Lutheri scripta damnas, & cū zizanij una optimā etiam segetē euellis & comburis. Vel hoc videris impie agere, ac tui obliuisci.

d Memoriam deles eius quem in gratiā modo, si resipisceret, accipiebas. His moribus intolerabilem te facis, & ut destruantur boni omnes.

BULLA LEONIS

tur de christifideliū cōnfortio legere, asse-
rere, p̄dicare, laudare, imprimere, publi-
care, siue defendere, per se, vel aliū, seu ali-
os, ^a directe vel indirecte, tacite vel expres-
se, publice vel occulte, seu in domibus suis
siue alijs ^b locis publicis, vel priuatis tene-
re q̄quo modo p̄sumāt: quinimo illa cō-
burant, ut p̄fertur. ^c Monemus insuper
omnes, & singulos christifideles supra di-
ctos sub eadem excōmunicationis late sen-
tentię p̄cena, ut hereticos p̄dictos decla-
ratos & condēnatos, mandatis nostris nō
obtēperantes, post lapsū termini supra di-
cti ^d euitent, & quantum in eis est euitari
faciant, nec cum eis dē, vel eorū aliquo cō-
mercium, aut aliquā conuersationē, seu cō-
munionem habeāt, ^e nec eis necessaria mi-
nistrent. ^f Ad maiorem p̄terea dicti Mar-
tini, suorūq̄ complicum, fautorum & ad-
herentium, ac receptatorum p̄dictorum
sic post lapsum termini p̄dicti declarato-
rum hereticorū, & condemnatorum ^g cō-
fusionem, uniuersis & singulis utriusq̄ se-
xus christifidelibus, Patriarchis, Archiepi-
scopis, Episcopis, patriarchaliū, metropo-
litañ, & aliarum cathedraliū, collegiatarū,

^a At p̄ cancellos, dic mi-
hi, nunquid inspicere lice-
bit. Et vos miror, quid
in tanto ocio facitis Ro-
mæ, quo minus latine lo-
qui discatis. Talis est bar-
baries.

^b Etiam non in criptis.

^c Audi alium Leonis ru-
gitiū, quo de a Sophonia
vate perscriptū est olim.
Principes in medio eius,
q̄si leones rugientes. Vbi
mirificus est Hieronymus,
quē hic noster solū colit.

^d Soli sumus.

^e Etiam matulam non por-
rigent.

^f Brachium sæculare ex-
citabit hic rugitus.

^g Cōfundatur omnes in-
ique agentes superuacue.

ac inferiorum ecclesiarū prelatis, capitulis, alijsq; psonis ecclesiasticis, sæcularibus, & quorūvis ordinum, etiā Mendicantium (p̄sertim eius cōgregatiōis cuius dictus Martinus est p̄fessus, & in qua degere, vel morari dicitur) regularibus, exemptis, & non exemptis, necnō uniuersis & singulis Principibus, quacuncq; ecclesiastica vel mundana fulgentibus dignitate, Regibus, Imperatoribus, Electōrib; Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Capitaneis, conductoribus, domicellis, cōmunitatib;, uniuersitatibus, potentatibus, ciuitatibus, terris, castris, & locis, seu eorum habitatoribus, ciuib; & incolis, omnibusq; alijs & singulis supradictis per uniuersum orbē, p̄sertim in eadem Alemania constitutis, mādamus, quatenus ^a sub p̄dictis omnibus & singulis p̄cenis, ipsi, vel eorum quilibet p̄fatum Martinū, complices, adherētes, receptatores, & fautores personaliter ^b capiant, & captos ad nostrā instantiam retineant, & ad nos mittant. ^c Reportaturi p̄ tam bono opere, a nobis, & sede apostolica remunerationē, p̄miumq; condignū: vel saltem eos, & eorū quemlibet de Me

a Vide quomodo Ecclesiam non amore ut Christus societ, sed vi ac terrore ut tyranni cogat. Quis ferret talem pastorem.

b Nunc tandem expediebat, plures eē Curtisanos qui tantum hominū cogent.

c Præmium pollicitiōis qui nos prodiderint, & p̄cio pacificetur proscriptorum capita. Vere Romanus est. Dic mihi vero Deum, qd facies in die visitationis & calamitatis de longe venientis. Nō fugis a futura dei ira.

BVLLA LEONIS

tropolitān. cathedralib. collegiatis, & alijs
 ecclesijs, domibus, monasterijs conuenti-
 bus, ciuitatibus, dominijs, uniuersitatibus,
 communitatibus, castris, terris, ac locis re-
 spectiue, tam clerici, & regulares, quam lai-
 ci omnes & singuli supradicti, omnino ex-
 pellant. Ciuitates vero, dominia, terras, ca-
 stra, villas, comitatus, fortificia, oppida, &
 loca quecunq; ubilibet consistentia, earum
 & eorū respectiue, Metropolitana. Cathe-
 drales, Collegiatas, & alias ecclesias, Mo-
 nasteria, Prioratus, domus, conuentus, &
 loca religiosa, vel pia, cuiuscūq; ordinis (ut
 prefertur) ad que prefatum Martinum, vel
 aliquem ex predictis declinare contigerit,
 quādiu ibi permanserit, & triduo post re-
 cessum, ecclesiastico ^a subijcimus interdi-
 cto. Et ut premissa omnibus innotescant,
^b mandamus insup̄ uniuersis Patriarchis,
 Archiep̄is, Ep̄is, patriarchaliū, metropoli-
 tañ. et aliarū cathedraliū, ac collegiatarū ec-
 clesiarū p̄latis, capitulis, alijsq; p̄sonis eccle-
 siasticis, secularib. & quūuis ordinū sup̄di-
 ctoꝝ regularib. fratrib. religiosis, mōachis,
 exēptis & nō exēptis sup̄dictis ubilibet, p̄-
 fertim in Alemania cōstitutis, q̄tenus ipsi

a Interdicit sacris. En pie-
 tatem eius Pontificis, qui
 se pacificū appellari nu-
 per, quasi nouus orbi So-
 lomon illuxisset, voluit.
 b Nihil facit aliud, quā
 mādat, iubet, imperat, de-
 cernit, verat, inhibet, ter-
 ret, minatur. Nimirū Im-
 peratorem ostendit se. Ve-
 rum heus tu Leo, ne super-
 bi. Deus enim superbis,
 resistit, humilibus autem
 dat gratiam.

e n̄

IN LUTHERVM

vel eorum quilibet sub similibus censuris,
 & pœnis eo ipso incurrendis, Martinum,
 omnesq; & singulos supradictos qui elapso
 termino, huiusmodi mandatis seu monitis
 nostris non paruerint, in eorum ecclesijs
 dominicis & alijs festiuis diebus, dum
 inibi maior populi multitudo ad diuina cõ-
 uenerit, declaratos hereticos et cõdēnatos
 publice nunciēt, faciantq;, & mandent ab
 alijs nunciari, & ab omnibus arctius euitari.
 Necnō omnibus christifidelibus ut eos euitent
 pari modo, sub prædictis censuris & pœnis.
 Et præsentēs literas, vel earū trās-
 sumptum sub forma infra scripta factum,
 in eorum ecclesijs, monasterijs, domibus,
 conuentibus, & alijs locis, legi, publicari,
 atq; affigi faciāt. a Excõmunicamus quoq;
 & anathematizamus omnes et singulos
 cuiuscunq; status, gradus, conditionis, præ-
 eminentiæ, dignitatis, aut excellentiæ fue-
 rint, qui quo minus præsentēs literæ, vel ea-
 rum transumpta, copiæ, seu exemplaria in
 suis terris & dominijs legi, affigi, et publi-
 cari possint, fecerint, vel quoquo modo p-
 curauerint, per se, vel alium seu alios, publi-
 ce vel occulte, directe vel indirecte, tacite

a Tandē ad ultimū eua-
 dit leonina feritas. Vbi si
 in isto musicorum tuorū
 strepitu licet audire tibi
 Leo, scire cupio, qua con-
 fidentia hoc agas. Putas
 ne in tua esse potestate, in-
 terficere animas, quæ non
 moriuntur: & uiuificare
 quæ non uiuunt. Quæ-
 re autē mentiris populo
 dei credenti mendacijs.
 An nefas esset hoc, si non
 solum sceleratam hanc a
 nobis bullam, & omnes
 huic similes fortiter arcere-
 mus. sed & ipsos occide-
 remus publice bullarum
 caupones.

B V L L A L E O N I S

vel expresse. ^a Postremo quia difficile foret presentes literas ad singula quæcque loca deferri, in quibus necessarium foret: volumus, & Apostolica autoritate decernimus, quod earum transumptis manu publici notarii confectis, & subscriptis, vel in aliqua urbe impressis, & sigillo alicuius ecclesiastici prelati munitis, ubicumque stetur & plena fides adhibeatur, prout originalibus literis staretur & adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Et ne prefatus Martinus omnesque alij supradicti, quos presentes literæ quolibet concernunt ignorantiam earundem literarum, & in eis contentorum omnium & singulorum prætereant, literas ipsas in basilicæ principis Apostolorum, & cancellariæ aplice, necnon cathedralium ecclesiarum Brandeburgensium, Misnensium, et Mörspergensium, valuis affigi & publicari debere volumus. Decernentes, quod earundem literarum publicatio sic facta, supradictum Martinum, omnesque alios & singulos prænominos, quos literæ huiusmodi quolibet concernunt, perinde ardeant ac si literæ ipsæ die affixionis & publicationis huiusmodi, eis personaliter lectæ & intimatæ forent. Quum non

^a Huic difficultati subuenientes, denuo edendam curauimus. Multum enim nostra interest, talem tuam tam splendidam Bullam latissime circumferri.

a At cognoscimus, sed non agnoscimus. Hęc tãdem est liebetudo nõstra.

b Omnia perumpit hoc fulmen, etiam si apostolici cū opponatur quid. At q; ita sathanam expellit sathanas, ut spes sit, diuisi eius intra se regnũ, mox ruiturum.

c Adamantinis illis, & maximi emptis.

d Utinam omnes legãt, ac intelligant; ut qualis sit arbor, ex fructu arboris pernoscãt. Hoc in primis opramus Decime. Tantũ abest, ut refugere hoc tuũ edictulum volumus. Sit hoc igitur anteaetã vitæ testimonium tibi. Hic te fœtus probet.

c Sexcentis nominib. in scribit tale suum tantum decretum Decimus.

fit verisimile, q; ea quę tam patenter fiunt, debeant apud eos ^a incognita remanere. ^b Non obstantibus cõstitutionibus, & ordinationib. apostolicis, seu supradictis oĩbus & singulis, vel eorum alicui, aut quibusuis alijs a sede apostolica prædicta, vel ab ea potestatem habentibus, sub quauis forma, etiam cõfessionalis, & cum quibusuis ^c etiam fortissimis clausulis, aut ex quauis causa. seu grandi consideratione indultum, vel concessum existat, quod interdici, suspendi, vel excõmunicari non possint per lıteras apostolicas non facientes plenã & expressam, ac de verbo ad verbum, nõ autem per clausulas generales id importãtes de indulto huiusmodi mentionem, eiusdem indulti tenores, causas, & formas perinde ac si de verbo ad verbum insereretur, ita ut omnino tollatur, præsentib; pro expressis habentes. ^d Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostrę ^e dãnationis, reprobationis, reiectionis, decreti, declaracionis, inhibitiõis, voluntatis, mandati, hortationis, obsecrationis, requisitionis, monitionis, affigationis, concessionis, condemnationis, subiectionis, excõmuni-

BVLLA LEONIS

cationis, & anathematizationis infringe
re, vel ei ausu temerario contraire. Si quis
autē hoc attentare presumpserit, a indigna
tionem omnipotentis Dei, ac beatorū Pe
tri & Pauli apostolorū eius, se nouerit in
cursurum. Datum Romæ apud sanctum
Petrum, Anno incarnationis Dominicæ,
Millesimo quingentesimo vigesimo, xvij.
Kals Iulij, Pōtificatus nostri anno octauo.

a Quā in tua manu ha
bes. Nam quid omnium
est, quod nō arrogetis vo
bis Pontiffes. Quibus
nos vicissim cum Terul
liano respondemus: cum
dānamur a vobis, a deo
absoluemur. Hoc nos di
rimat.

Visa. R. Milanensis.

Albergatus.

A D L E O N E M .

Hæc super Bulla tua habuimus Pontifex Leo, quã præstabat Ro-
 mæ contineri apud sanctum Petrum, ut perpetuo lateret, quã
 tanto cum pudore (si te modo pudet dedecoris) foras & in lu-
 cem emitti . Quare nenon semper aliquid recte moneamus te,
 precium operæ est, isti tuæ licentiæ modum statuere, & petulan-
 tes huius generis bullas frenare, ne plus equo se effundant. Pau-
 lus iubet etiã a specie mali abstinere te : tãto minus debes, aper-
 tum te offendiculum præbere populo Christiano, cui iam per-
 suasum ipsi quoq; est, in Germania præsertim, ex Pontificalib.
 constitutionibus, ut numi vulgo sunt, tanto quamq; deterio-
 rem esse, quanto sit recentior . Noli vero cõmutare veritatẽ dei
 in mendacium, & humanas vestras constitutiones ab auaritia
 & ambitione deprõpias diuinis præferre mandatis, & dei ver-
 bo. Illud inprimis desiste, amore lucri diuinæ scripturæ sensum
 iniquis detorquere modis, & ab se alienum reddere, ac fascina-
 re fidelium mentes, ne veritati obediant. Nam quid conaris, tã
 manifestis tuis flagitijs boni speciem inducere, cum possim, si
 in concertationem me perduxeris, unum in Germania Episco-
 pum ostendere omnibus, a quo vi ac fraude extorsisti quater
 sexagies mille aureos. Est hoc tondere oues. Aut spelũca latro-
 num facta est domus domini. Tandem cupiditatibus tuis ob-
 siste, atq; istam tempera rapacitatem tuam, confidens in verbis
 mendaci, ac dicens cotidie, Templum domini, templũ domi-
 ni. & Pax, pax, cum non sit pax. Nam ut hominũ genus fallas,
 his fraudibus, non potes illum latere cordium scruatorum, qua-
 lis sis. Memineris vero flagelli inundantis ubi trãsibit, ne veni-
 at super te, & pseudecclesiam istam tuã, totamq; semel conculet
 pessimorum Romæ hominũ colluuiem. Quid enim Romę ha-
 bes præter infinitum illũ musicorum tuorũ, & adfentatorum
 gregem, nisi meros fures, meros impostores, fraudatores, præ-
 dones, aut aliter malos homines: qui quasi aucupes ponunt la-
 queos, & pedicas ad capiendũ cotidie hinc aliquid. Parcius
 præterea lacesso veritatis adfectores, ne malum ultro tibi concia-
 lies. Iam hoc enim clamant cum propheta passim multi. Quia
 corruit in plateis veritas, & æquitas non potuit ingredi. Et fa-
 cta est veritas in obliuionem: & qui recessit a malo, prædepa-
 uit. Quare meũ est consilium, ne unquã in mētem veniat tibi,

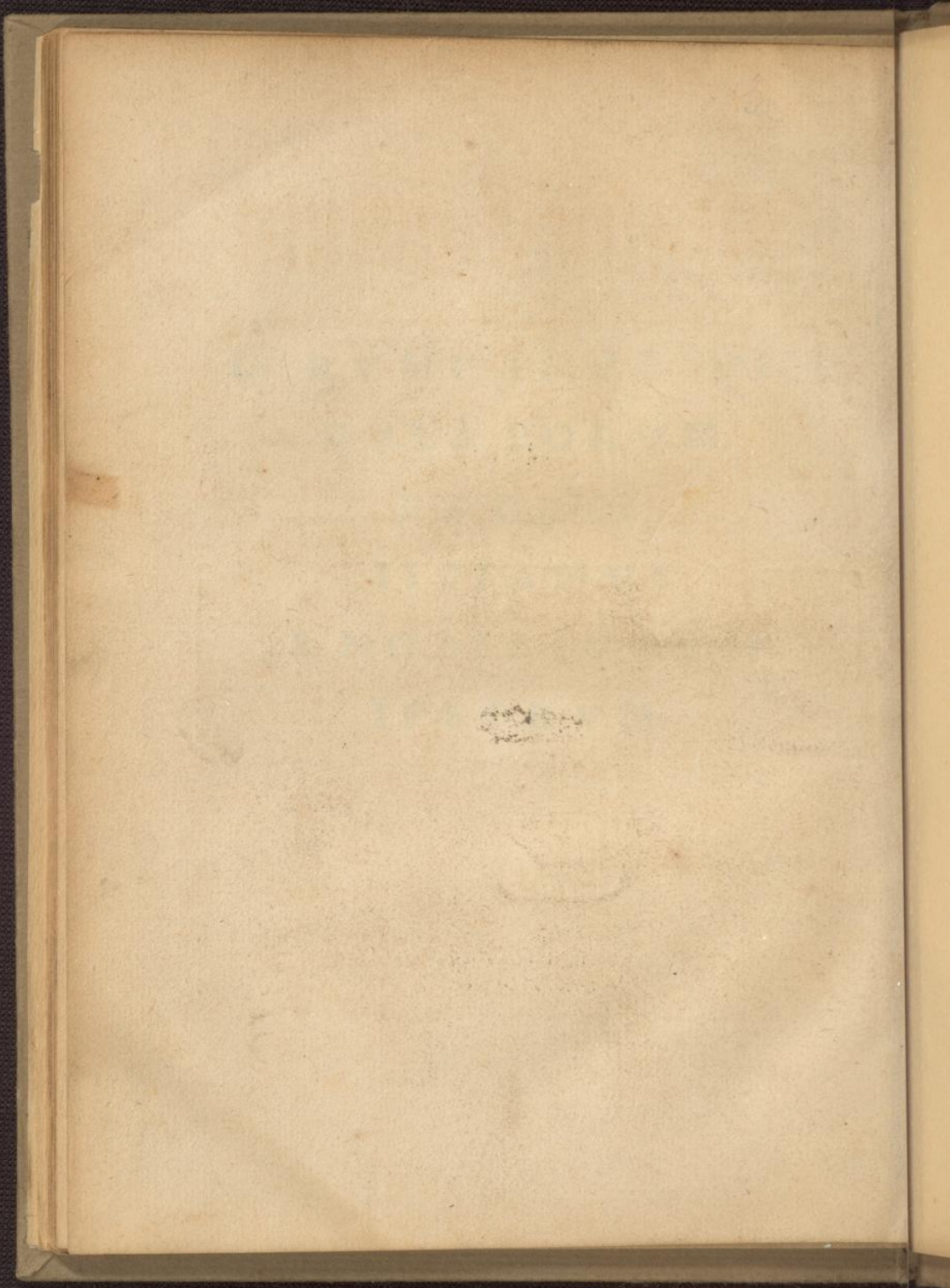
ulterius persequi Lutherum, cum ijs una quos ille cōmouit. Plū-
res sunt enim, quam ut vel tibi, vel ulli Episcopo liceat tantū ani-
marum, si possitis etiam perdere. Vides iam ante musitatum esse
palsim contra te, q̄ tam leuiter, & nulla de causa, istud tuū fulmē
iaculeris: quod non consideras, si in contemptum aliquādo ve-
nerit, quantum offendiculi vulgo pariturū sit. Igitur māfuesce, et
caritatis non fictæ illius, sed christianæ & synceræ officiū fac. Exhi-
be te formam nobis ad imitandū: ac illud cura, non ut explearis
tu, sed ut nos pascamur. Quod ubi decreueris, tū scientia posthac
pascere nos & doctrina, non bullis. Jam pertesum est harū enim. In-
dulgentias vero tuas nauseamus, ut æque nihil. Pontificiæ dōres
sunt sapientia, puritas, castitas, & rerum omniū contemptus. Has
amplectere. Sic enim fiet, ut colat te Germania: cū amare viderit,
non oppugnet ubi terrere perferit. Decet autem benevolentia
vincere te omnes, vi cogere neminem. Hæc libere, sed vere ut &
res sunt, & tempora ferunt. Vale, ex Germania.

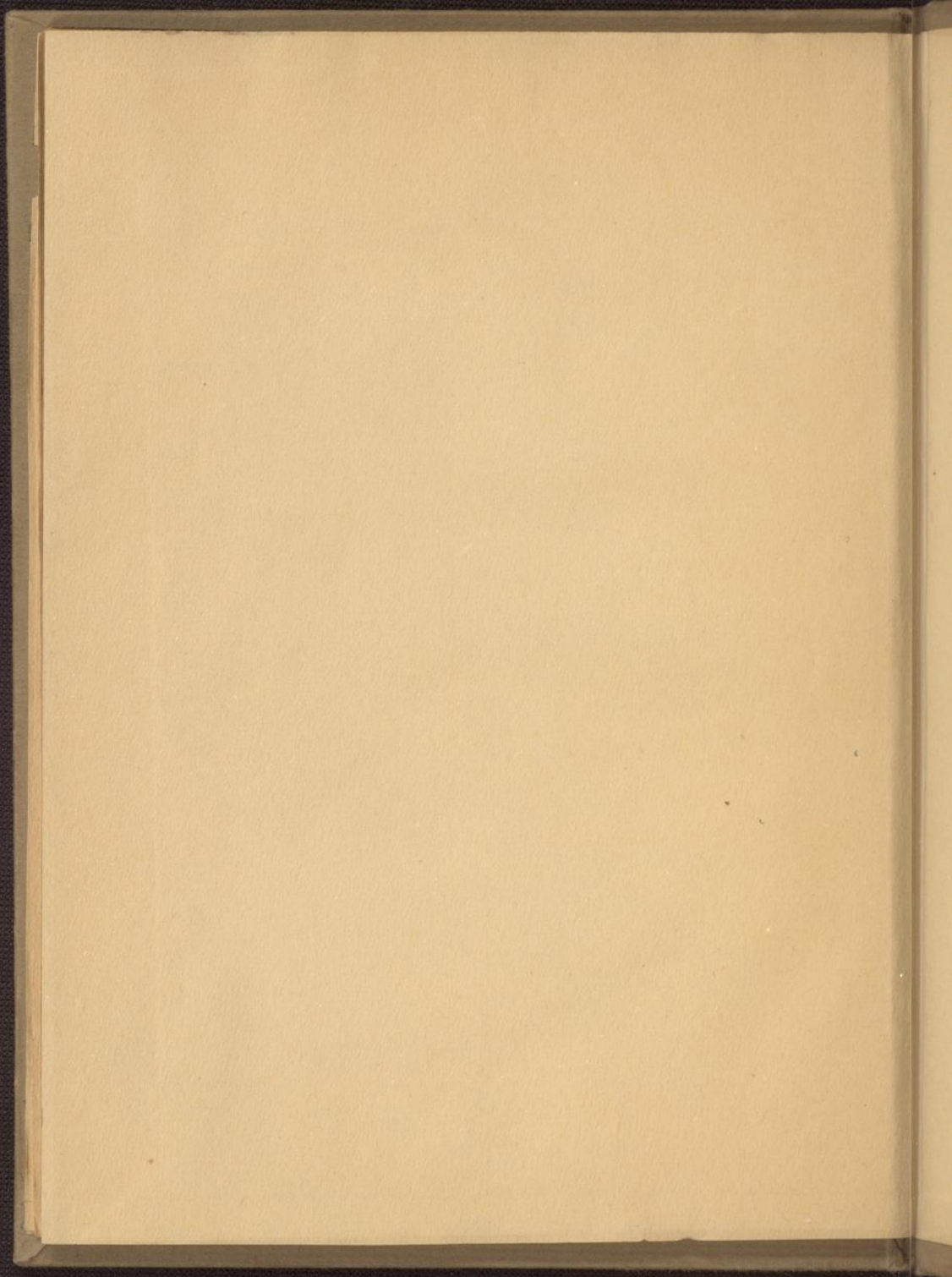
SUMMARIUM

IN HOC LIBRO

CONTINETUR

DIRVMPAMVS VIN;
CVLA EORVM;
ET PRO,
IICIAMVS
A NOBIS IVGV M
IPSORVM.

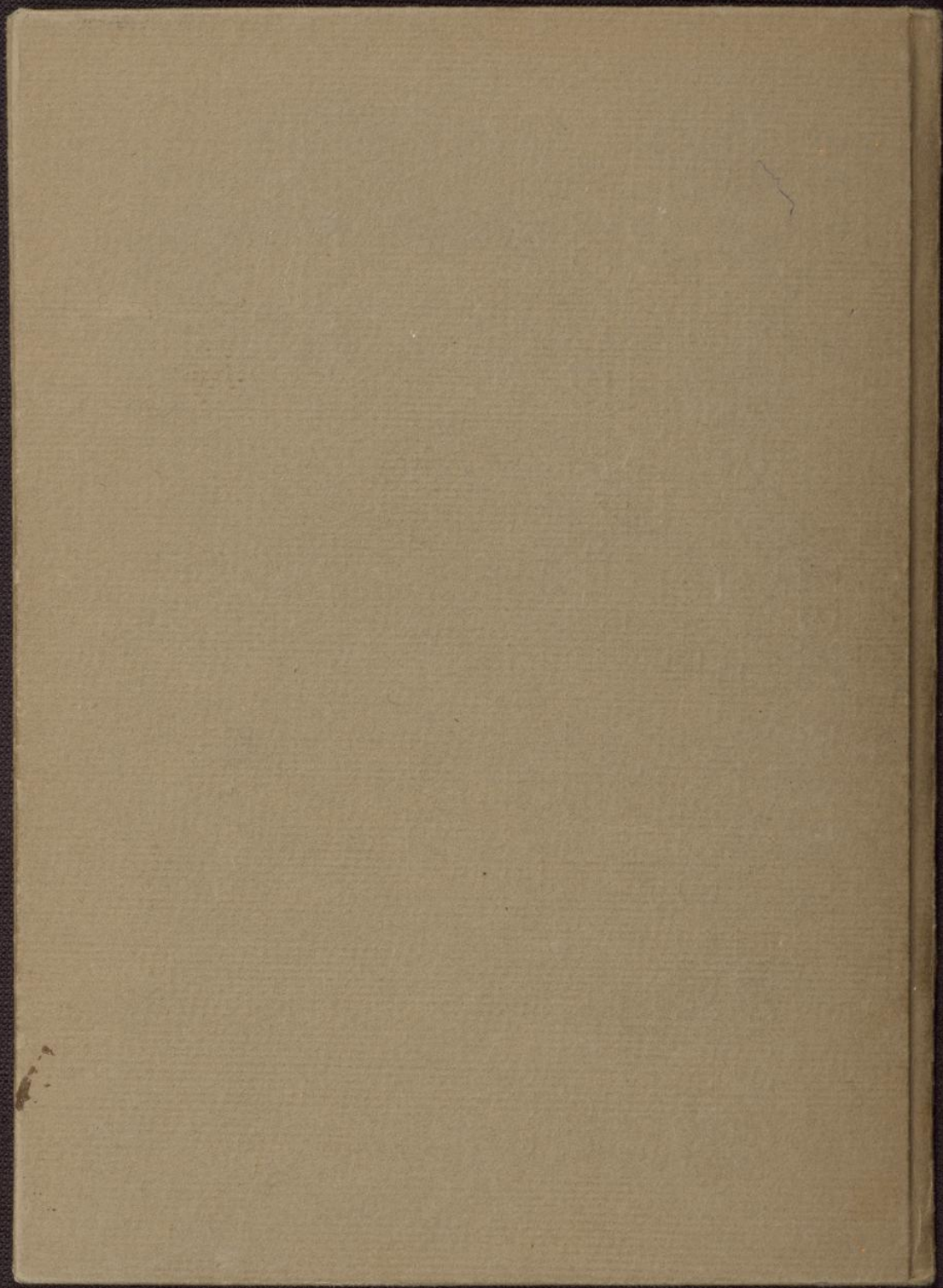

(Hutten, Ulrich v.)

[—] Bvlla Decimi Leonis, contra errores Martini Lutheri, & sequacium.
[Strassburg, Johann Schott 1520]. 4to. 22 Bl. nnum. (d. letzte weiß). M.
Holzschn.-Wappen a. Tit. Marmor. Pp. 2800,—

Erster Druck der ersten Ausgabe, sehr selten. Panzer IX, 124, 166; Proctor 10290; Jackson 730; Kuczynski 2921a; Schmidt, Schott, Suppl. 5; Böcking XXXII, 1; Benzing, Hutten, Nr. 222. Hutten veröffentlichte den Text der Bannbulle Leos X. gegen Luther mit scharfen ironischen Glossen, die direkt in den Text der Bulle mit eingefügt sind. „Voraus geht eine Vorrede, in welcher Hutten ausführt, daß der Papst die wiederauflebende christliche Wahrheit und deutsche Freiheit ersticken wolle. In einer Nachschrift an Leo X. ermahnt er ihn, seine Bullen zu behalten und Luther und seine Anhänger nicht mehr zu belästigen“ (Benzing, S. 123). — Seitlich etwas knapp beschnitten, sonst sehr gut erhalten.

(Hutten, Ulrich v.)

[—] Bvlla Decimi Leonis,
[Strassburg, Johann Schot
Holzschn.-Wappen a. Tit. M

Erster Druck der ersten Ausgab
730; Kuczynski 2921a; Schmidt, S.
222. Hutten veröffentlichte den
ironischen Glossen, die direkt
eine Vorrede, in welcher Hutten
die Wahrheit und deutsche Frei
ermahnt er ihn, seine Bullen zu
belästigen“ (Benzing, S. 123). —
ten.

eri, & sequacium.
letzte weiß). M.
2800,—

ector 10290; Jackson
Benzing, Hutten, Nr.
Luther mit scharfen
t sind. „Voraus geht
auflebende christli
chschrift an Leo X.
änger nicht mehr zu
sonst sehr gut erhal-

